

Błogosławiony kardynał Stefan Wyszyński

Cele katechetyczne – wymagania ogólne

- Omówienie najważniejszych wydarzeń z życia bł. kardynała Wyszyńskiego.
- Wskazanie na postawy, których uczy nas prymas Stefan Wyszyński.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Uczeń:

- opowiada historię życia bł. kardynała Stefana Wyszyńskiego;
- wskazuje na rolę Prymasa Tysiąclecia w dziejach Kościoła i Polski;
- wyjaśnia, dlaczego nazywamy go „Prymasem Tysiąclecia”;
- wymienia postawy prymasa Wyszyńskiego, które mogą być dla nas wzorami do naśladowania;
- tłumaczy, dlaczego powinniśmy kultywować pamięć o bł. kardynale Wyszyńskim.

Pojęcia i postaci

Wiara, miłosierdzie, patriotyzm, bł. kardynał Stefan Wyszyński.

Wartości

Wierność Bogu, służba Kościołowi, człowiekowi i narodowi.

Metody i środki

Oś czasu, prezentacja multimedialna / miniwykład, praca z tekstem, praca z podręcznikiem, tworzenie zasad, rozmowa kierowana, wydrukowane

kartki z wydarzeniami z życia Prymasa Tysiąclecia (załącznik 1), wydrukowane fragmenty *Zapisków więziennych* (załącznik 2).

Propozycja realizacji

Modlitwa na rozpoczęcie

Pod Twoją obronę.

Cele lekcji. Nauczyciel podaje cele w języku ucznia: będę wiedział, kim był bł. kardynał Stefan Wyszyński; będę umiał wytłumaczyć, jaką rolę w życiu Kościoła i Ojczyzny odegrał Prymas Tysiąclecia; będę potrafił wskazać na postawy, których uczy nas bł. kardynał Wyszyński.

Metoda – oś czasu. Nauczyciel rozdaje uczniom powycinane kartki z zapisanymi ważnymi wydarzeniami z życia bł. kardynała Wyszyńskiego (załącznik 1). Prosi, żeby ułożyli je w odpowiedniej kolejności. Uczniowie mogą wykonywać tę pracę samodzielnie lub w grupach. Po zakończeniu pracy wybrani uczniowie prezentują wyniki swojej pracy. Celem tej metody nie jest ułożenie wydarzeń w odpowiedniej chronologii, ale raczej zwrócenie uwagi uczniów na najważniejsze wydarzenia z życia bł. kardynała Wyszyńskiego. Wobec tego, nawet gdyby uczniowie wykonali to zadanie nieprawidłowo, na tym etapie lekcji nauczyciel nie koryguje ich pracy. Do tej metody powrócimy w kolejnej części lekcji. Nauczyciel spośród zaproponowanych wydarzeń może wybrać część z nich, jeżeli uzna, że klasa nie poradzi sobie ze wszystkimi.

Metoda – prezentacja multimedialna / miniwykład. Nauczyciel wyświetla uczniom prezentację zawierającą najważniejsze wydarzenia z życia prymasa Wyszyńskiego. Powinny w niej znaleźć się te fakty, które były użyte w pierwszej metodzie. Omawiając kolejne losy bł. Stefana Wyszyńskiego, nauczyciel prosi uczniów, żeby korygowali swoje osie czasu. Należy wspomnieć o domu rodzinnym i wychowaniu patriotyczno-religijnym, które odebrał od rodziców, o studiach w Lublinie i działalności w organizacjach studenckich, o posłudze wobec żołnierzy AK i pracy w Laskach podczas drugiej wojny światowej, o objęciu urzędu biskupa lubelskiego, a później gnieźnieńskiego i warszawskiego, o pełnieniu funkcji prymasa Polski i podejmowanym dialogu z władzami komunistycznymi, internowaniu, posłudze duszpasterskiej po powrocie do Warszawy. Należy zaakcentować jego wiarę w Boga, miłość do Kościoła i drugiego człowieka,

oddanie Maryi oraz postawy patriotyczne. Nauczyciel powinien wyjaśnić, że ze względu na jego nieoceniony wkład w życie Kościoła i narodu został nazwany Prymasem Tysiąclecia, a jego pogrzeb odbywający się na placu marsz. Józefa Piłsudskiego (wtedy był to plac Zwycięstwa) zgromadził setki tysięcy wiernych.

Jeżeli nie ma możliwości wyświetlenia prezentacji, nauczyciel posługuje się metodą miniwykładu, chociaż warto byłoby pokazać przynajmniej kilka zdjęć z charakterystycznymi miejscami związanymi z bł. Stefanem Wyszyńskim lub z wydarzeń, w których brał udział.

Po przedstawieniu prezentacji nauczyciel ponownie prosi, żeby uczniowie przeczytali poprawione osie czasu. W razie potrzeby koryguje ich pracę. Uczniowie zapisują w zeszytach poprawne osie czasu.

Metoda – praca z tekstem. Nauczyciel jeszcze raz przypomina uczniom, czym był okres internowania prymasa Wyszyńskiego. Następnie wyjaśnia, że będąc odizolowany, prowadził dziennik, w którym prawie codziennie opisywał swoje życie i notował przemyślenia. Dodaje, że zostały one później wydane pt. *Zapiski więzienne*. Następnie rozdaje uczniom wydrukowane fragmenty zapisków i prosi, żeby na ich podstawie powiedzieli, jakim człowiekiem był Prymas. Uczniowie powinni wskazać, że umiał przebaczać, stronił od nienawiści, był człowiekiem dobrze zorganizowanym, pracowitym.

Metoda – praca z podręcznikiem. Uczniowie samodzielnie lub w grupach wykonują ćwiczenie 2 z podręcznika (punkt: „Praca na lekcji”). Po zakończeniu pracy uczniowie prezentują swoje odpowiedzi.

Metoda – tworzenie zasad. Nauczyciel podkreśla, że na lekcji usłyszeli sporo o bł. kardynale Wyszyńskim. Następnie prosi, żeby uczniowie ułożyli pięć (trzy, siedem, dziesięć – nauczyciel może dowolnie określić liczbę) zasad, którymi kierował się Prymas Tysiąclecia, a które dla uczniów są ważne i które chcieliby naśladować. Po zakończeniu pracy uczniowie mogą przedstawić swoje pomysły. Najlepsze można zapisać na tablicy, a na zakończenie uczniowie mogą przepisać je do zeszytu pod hasłem: „Błogosławiony kardynał Stefan Wyszyński uczy mnie”.

Metoda – rozmowa kierowana. Nauczyciel prosi uczniów, żeby powiedzieli, dlaczego należy kultywować pamięć o prymasie Wyszyńskim. Należy dążyć do odpowiedzi, że był on znaczącą postacią nie tylko dla

Kościół, ale i dla naszej Ojczyzny. Ponadto jego wiara, sposób życia i postawy patriotyczne mogą być wzorem dla ludzi żyjących w XXI wieku.

Podsumowanie lekcji

Stefan Wyszyński urodził się 3 sierpnia 1901 roku w religijnej i patriotycznej rodzinie. Po nauce w gimnazjum i liceum przyjął święcenia kapłańskie. Skierowany został na studia specjalistyczne do Lublina i obronił tam doktorat z prawa kanonicznego. Podczas drugiej wojny światowej musiał się ukrywać jako kapelan AK. Posługiwał wtedy w domu dla niewidomych w Laskach. Po wojnie najpierw został mianowany biskupem lubelskim, a potem arcybiskupem gnieźnieńskim i warszawskim. Za swoją nieugiętą postawę wobec władz komunistycznych został internowany. Po powrocie do diecezji gorliwie posługiwał wiernym. Zmarł 28 maja 1981 roku.

Modlitwa na zakończenie

Z podręcznika.

Praca domowa

Z podręcznika.

Korelacja z edukacją szkolną

- Język polski:
Biografie poznawanych świętych i świadków wiary – wartości w utworze oraz wartości ważne dla bohatera, tworzenie wypowiedzi, np. scenariusz filmowy na podstawie fragmentów książki, dialog, opowiadanie, opis.
Bohaterstwo i męczeństwo – porównanie (m.in. na przykładzie bohaterów *Kamieni na szaniec* A. Kamińskiego).
- Historia:
Kościół wobec ideologii XX wieku – oblicza totalitaryzmu (włoskiego faszyzmu, niemieckiego narodowego socjalizmu, systemu sowieckiego): ideologia i praktyka; polityka Niemiec na terenach okupowanej Europy; zagłada Żydów oraz Romów i eksterminacja innych narodów.
Święci i bohaterowie Polski wobec zbrodni okupanta i w latach stalinizmu – wojna obronna Polski we wrześniu 1939 roku. Agresja Niemiec (1 września) i Związku Sowieckiego (17 września): przykłady szczególnego

bohaterstwa Polaków, np. obrona poczty w Gdańsku, walki o Westerplatte, przykłady bohaterstwa Polaków ratujących Żydów z Holocaustu; przykłady zbrodni niemieckich i sowieckich (Palmiry, Katyń, kaźń profesorów lwowskich, Zamojszczyzna); polityczna i militarna działalność polskiego państwa podziemnego, w tym formy oporu wobec okupantów. Początki komunizmu w Polsce – postawy Polaków wobec nowych władz ze szczególnym uwzględnieniem oporu zbrojnego (żołnierze niezłomni, zwani też żołnierzami wyklętymi), przyczyny i skutki Poznańskiego Czerwca 1956 roku.

Znaczenie Kościoła katolickiego dla stosunków politycznych i społecznych w Polsce w latach 1957–1981 i podczas stanu wojennego – rola Jana Pawła II i jego wpływ na przemiany społeczne i polityczne; charakterystyka ruchu społecznego „Solidarność”, postawy Polaków wobec stanu wojennego, fenomen oporu społecznego.

- Wiedza o społeczeństwie:

Odpowiedzialność za sprawy międzynarodowe – wybrane problemy społeczne współczesnego świata (np. głód, zanieczyszczenie środowiska); propozycje działań w kierunku poprawy warunków życia innych ludzi na świecie.

- Język obcy nowożytny oraz język mniejszości narodowej lub etnicznej: Słownictwo religijne, np. świadectwo wiary, posłannictwo. Modlitwy: w intencji Ojczyzny.

Załącznik 1

STEFAN WYSZYŃSKI

Urodziny – 3 sierpnia 1901 roku.

Edukacja w gimnazjum w Warszawie i Łomży.

Edukacja w Liceum Piusa X we Włocławku.

Święcenia kapłańskie.

Studia specjalistyczne w Lublinie.

Wikariusz w bazylice katedralnej we Włocławku.

Kapelan i katecheta w zakładzie dla niewidomych w Laskach.

Kapelan AK.

Objęcie stanowiska biskupa lubelskiego.

Objęcie stanowiska biskupa gnieźnieńskiego i warszawskiego.

Sprzeciw wobec władz komunistycznych.

Internowanie.

Zaplanowanie obchodów Milenium Chrztu Polski.

Śmierć – 28 maja 1981 roku.

Załącznik 2

Fragmety *Zapisków więziennych* bł. kardynała Stefana Wyszyńskiego.

„Listu od Ojca na święta nie otrzymałem, choć trudno mi to sobie wyobrazić, by paczka była wręczona bez listu. Ale tę chęć okazania mi swojej przewagi wybaczam moim opiekunom. Nie zmuszą mnie niczym do tego, bym ich nienawidził”.

„Zaczynam układać plan pracy książkowej. Brak nam odpowiedniej pomocy. Na razie więcej czasu idzie na lekturę książek nadesłanych. Staramy się obydwaj, by czas wyznaczony na pracę osobistą spędzić samotnie. Rozmowy zostawiamy na spacerach. Ksiądz uczy siostrę łaciny. Ja uprawiam lekturę włoską i francuską”.